

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΟΥ

1.1. Προσόντα Βρεφονηπιοκόμου

Η βρεφοκομία είναι ο κλάδος που απορρέει από επιστήμες, όπως την ψυχολογία, τις επιστήμες αγωγής, τη βιολογία, και ασχολείται με τη φροντίδα και την αγωγή των βρεφών και των μικρών παιδιών. Το άτομο που ασχολείται με την αγωγή και φροντίδα των βρεφών και των νηπίων είναι ο/η βρεφονηπιοκόμος, που πρέπει να είναι άριστα εκπαιδευμένος/η και ικανός/ή για να εκτελέσει τα καθήκοντά του/της.

Ο ρόλος του/της βρεφονηπιοκόμου είναι πολύτιμος τόσο για το μικρό παιδί όσο και για την κοινωνία. Στο παιδί προσφέρει αγάπη και στοργή στα πρώτα βήματα της ζωής του, τα οποία είναι τόσο σημαντικά για τη διαμόρφωση του χαρακτήρα και της προσωπικότητάς του. Άλλωστε, το παιδί αναπτύσσεται με την πράξη του "αγαπώ" (Α. Φρούδ, Μ.Τζάνη). Το άτομο που έχει λάβει σωστή αγωγή στη βρεφική και νηπιακή ηλικία θα γίνει στην ενήλικη ζωή του σωστό και χρήσιμο για την κοινωνία.

Ο/η βρεφονηπιοκόμος με μεγάλη υπευθυνότητα και αγάπη πρέπει να δημιουργήσει το κατάλληλο κλίμα (περιβάλλον και επικοινωνία), ώστε τα μωρά και τα μικρά παιδιά να αισθανθούν ασφάλεια και να αναπτυχθούν σωστά. Για το λόγο αυτό πρέπει να έχει, εκτός από κατάλληλες γνώσεις και επιστημονική κατάρτιση, θετικά στοιχεία στο χαρακτήρα του/της, όπως γλυκύτητα, υπομονή, υπευθυνότητα και φαντασία.

Το βρέφος και το μικρό παιδί, έχουν ανάγκη από ένα πρόσωπο αναφοράς με το οποίο θα βρίσκονται σε αλληλεξάρτηση. Στην οικογένεια αυτό το πρόσωπο είναι η μητέρα. Όταν όμως το παιδί έρχεται σ' ένα βρεφονηπιακό σταθμό, ο/η βρεφονηπιοκόμος θα αντικαταστήσει τη μητέρα, θα είναι το πρόσωπο που θα πρέπει να φερθεί με στοργή και αγάπη στο παιδί.

Η ενασχόληση και η φροντίδα μ' ένα μικρό παιδί παρουσιάζει δυσκολίες. Μπορεί το βρέφος ή το νήπιο να έχει, για κάποιο λόγο, μια αρνητικότητα, να κλαίει, ν' αρνείται την τροφή, να πετάει τα παιχνίδια του και, γενικά να προκαλεί στο άτομο που το φροντίζει σύγχυση. Στο σημείο αυτό ο/η βρεφονηπιοκόμος δεν πρέπει να εκνευρίζεται αλλά με υπομονή και πραότητα να αντιμετωπίζει κάθε δύσκολη κατάσταση.

Επιπλέον, κάθε μικρό παιδί, επειδή είναι ανώριμο, είναι εκτεθειμένο σε κινδύνους. Αν δεν προσεχθεί καλά, μπορεί να πέσει και να χτυπήσει ή να καταπιεί κάποιο αντικείμενο και να πνιγεί. Σε κάθε στιγ-

Εικόνα 1.1α

Η βρεφονηπιοκόμος πρέπει να προσφέρει αγάπη και στοργή στο παιδί

μή, μπορεί να προκληθεί ατύχημα, αν το άτομο που ασχολείται μαζί του, δεν το προσέξει και δε νοιάζεται γι' αυτό. Συνεπώς, η υπευθυνότητα είναι ένα βασικό προσόν που είναι σωστό να διακρίνει τον/την βρεφονηπιοκόμο.

Καθημερινά ο/η βρεφονηπιοκόμος είναι υποχρεωμένος/η να παρέχει ερεθίσματα και να κάνει διάφορες δραστηριότητες που να προάγουν τους διάφορους τομείς ανάπτυξης των παιδιών. Δραστηριότητες που ν' αναφέρονται στο σωματικό, ψυχοκινητικό, συναισθηματικό, κοινωνικό και νοητικό τομέα. Για το λόγο αυτό ο/η βρεφονηπιοκόμος καλό είναι να διαθέτει δημιουργική φαντασία, να μπορεί να εναλλάσσει τις καθημερινές δραστηριότητες έτσι, ώστε αυτές να μην είναι στερεότυπες και μονότονες. Άλλωστε, ένα πλούσιο σε ερεθίσματα περιβάλλον συντελεί στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού.

Ο/η βρεφονηπιοκόμος, καθημερινά, δεν έρχεται σε επαφή μόνο με τα παιδιά, αλλά και με ενήλικους, οι οποίοι είναι συνάδελφοι και συνεργάτες. Θα πρέπει να έχει καλή σχέση μαζί τους για τη δημιουργία ενός σωστού και φιλικού περιβάλλοντος. Προστριβές και διαμάχες μέσα σ' έναν επαγγελματικό χώρο, όπως είναι ο βρεφονηπιακός σταθμός, ταραάζουν την ηρεμία των παιδιών και τους προκαλούν εκνευρισμό. Θα πρέπει λοιπόν να δείχνει ανεκτικότητα προς τους άλλους και να κατανοεί τα τυχόν προβλήματά τους. Να μην είναι προκλητικός/ή και προσβλητικός/ή, ιδίως με άτομα που έχουν λιγότερα προσόντα από τον/την ίδιο/α. Ο ευχάριστος χαρακτήρας, η ευσυνειδησία και η συναδελφικότητα που πρέπει να τον/την διακρίνουν σίγουρα θα τον/την κάνουν αγαπητό/ή στους άλλους.

Επίσης πρέπει να έχει ευχάριστο χαρακτήρα, φιλική διάθεση και να συνεργάζεται με τους γονείς των παιδιών. Τυχόν αρνητισμός ή καχυποψία απέναντι στους γονείς δεν οικοδομεί κλίμα εμπιστοσύνης. Οι γονείς θέλουν να εμπιστεύονται το άτομο στο οποίο αφήνουν το παιδί τους. Αν επιτευχθεί κάτι τέτοιο, τότε είναι έτοιμοι να συνεργαστούν από κοινού για προβλήματα που ίσως προκύψουν, είτε αφορούν το παιδί είτε τη λειτουργία του βρεφονηπιακού σταθμού. Ο/η βρεφονηπιοκόμος πρέπει να ζητάει πάντα τη συνδρομή των γονέων για να κατανοήσει τη συμπεριφορά και τις συνήθειες του βρέφους. Η επικοινωνία αυτή είναι προϋπόθεση για την καλή προσαρμογή του βρέφους και του μικρού παιδιού στο πρώτο εξω-οικογενειακό περιβάλλον. Αν υπάρχει

κλίμα εμπιστοσύνης και καλής συνεργασίας τότε οι γονείς θα συνεργαστούν χωρίς κανένα πρόβλημα για τη σωστή λειτουργία των διαφόρων δραστηριοτήτων.

Τέλος, θα λέγαμε πως ο/η βρεφονηπιοκόμος πρέπει να αποτελεί παράδειγμα προς μίμηση και να προκαλεί το σεβασμό των άλλων. Γι' αυτό δεν πρέπει να έχει προκλητική και ανάρμοστη συμπεριφορά μέσα και έξω από το βρεφονηπιακό σταθμό. Άλλωστε, είναι το άτομο στο οποίο εμπιστεύονται οι άλλοι τα παιδιά τους, για να τα διαπαιδαγωγήσει διαμορφώνοντας το χαρακτήρα τους στα πρώτα χρόνια της ζωής τους.

1.2. Καθήκοντα Βρεφονηπιοκόμου

Όπως είδαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο ο/η βρεφονηπιοκόμος είναι το άτομο που ασχολείται με τη φροντίδα και την αγωγή βρεφών και νηπίων. Με υπευθυνότητα και υπομονή διαπαιδαγωγεί και φροντίζει παιδιά 0-6 ετών, έχοντας ένα σύνολο καθηκόντων, τα οποία έχουν στόχο να προάγουν ολόπλευρα την προσωπικότητα των παιδιών .

Βασικά καθήκοντα του/της βρεφονηπιοκόμου είναι:

- Να ικανοποιεί τις ανάγκες των βρεφών και μικρών παιδιών. Αυτές οι ανάγκες είναι:
 1. **Σωματικές:** τροφή, καθαριότητα, σωματική άσκηση, υγιεινό περιβάλλον.
 2. **Κινητικές:** τρέξιμο, μπουσούλημα, περπάτημα.
 3. **Συναισθηματικές:** αγάπη, στοργή, γλυκύτητα, ασφάλεια.
 4. **Κοινωνικές:** επαφή με τον/την ίδιο/α, με άλλα ενήλικα άτομα, με άλλα συνομήλικα ή μεγαλύτερα παιδιά.
 5. **Νοητικές:** διάφορα ερεθίσματα και δραστηριότητες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σκέψης και του λόγου.
- Να σέβεται την προσωπικότητα και τις τυχόν ιδιαιτερότητες που έχουν τα παιδιά. Δεν πρέπει ο/η βρεφονηπιοκόμος να του φέρεται άσχημα και να το προσβάλλει. Μπορεί να έχει στην τάξη του/της παιδιά άλλης εθνικότητας, άλλου χρώματος ή άλλου θρησκευματος. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να τα ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα. Αν κάνει κάτι τέτοιο, λειτουργεί **αντιπαιδαγωγικά**.
- Να μην είναι σκληρός/ή απέναντι στα παιδιά ούτε υπερβολικά αυστηρός/ή. Αντίθετα, πρέπει να τον/την χαρακτηρίζει η πραότητα, η γλυκύτητα και η υπομονή.

- Να παίρνει πρωτοβουλίες και να είναι δημιουργικός/ή έχοντας πολύ φαντασία. Με τον τρόπο αυτό δεν θα επαναλαμβάνονται οι ίδιες δραστηριότητες και το παιδί θα αποκτά ποικίλα ερεθίσματα μάθησης.
- Να τηρεί τους κανόνες υγιεινής τόσο στα παιδιά όσο και στον εαυτό του/της. Ιδιαίτερα, ο/η βρεφονηπιοκόμος πρέπει να προσέχει τα νύχια της. Τα μακριά νύχια, εκτός ότι μπορούν να τραυματίσουν τα παιδιά, αποτελούν και εστίες μικροβίων.
- Με τους γονείς των παιδιών πρέπει να έχει καλή συνεργασία και να είναι φιλικός/ή και προσιτός/ή. Αν προκύψει κάποιο πρόβλημα, να συζητάει μαζί τους και να τους συμβουλεύει.
- Είναι υποχρεωμένος/η να ενημερώνεται για τις επιστημονικές εξελίξεις του επαγγέλματός του/της, διαβάζοντας βιβλία, επιστημονικά περιοδικά ή λαμβάνοντας μέρος σε σεμινάρια.
- Επίσης ο/η βρεφονηπιοκόμος είναι υποχρεωμένος/η να τηρεί τη δεοντολογία του επαγγέλματος και το επαγγελματικό απόρρητο και να μη μεταφέρει στοιχεία της δουλειάς -που αφορούν τα παιδιά ή τους γονείς τους-, όπως να συζητάει για κάποιο παιδί που έχει γεννηθεί εκτός γάμου ή που είναι υιοθετημένο.
- Ο αυτοσεβασμός και οι κανόνες καλής συμπεριφοράς είναι μέσα στα καθήκοντα του/της βρεφονηπιοκόμου. Επίσης, η σωστή αμφίεσή του/της συντελεί στην αποφυγή αρνητικών σχολίων από τους γονείς.
- Οι σχέσεις του/της βρεφονηπιοκόμου με τους συναδέλφους πρέπει να είναι καλές και να σέβεται τους ανωτέρους του/της. Επίσης καλές πρέπει να είναι οι σχέσεις με άτομα που εργάζονται στον ίδιο χώρο και είναι διαφορετικών ειδικοτήτων.

Εικόνα 1.2α

Το κάθε παιδί έχει την δική του προσωπικότητα ανεξάρτητα από εθνικότητα, χρώμα δέρματος ή θρήσκευμα

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Ο/η βρεφονηπιοκόμος είναι το άτομο που φροντίζει και προσφέρει αγωγή στα βρέφη και τα νήπια. Ο ρόλος του/της είναι πάρα πολύ σημαντικός επειδή προσφέρει όχι μόνο στα παιδιά αλλά και σε ολόκληρη την κοινωνία. Ο/η βρεφονηπιοκόμος πρέπει να αγαπάει, να σέβεται τα παιδιά, να έχει υπομονή και υπευθυνότητα. Η συνεργασία με τα άλλα άτομα του βρεφονηπιακού σταθμού, συναδέλφους και συνεργάτες πρέπει να είναι άψογη, για να αποφεύγονται συγκρούσεις και εκνευρισμοί που έχουν ως αντίκτυπο να ταραχθεί η ηρεμία των παιδιών. Επίσης, πρέπει να συνεργάζεται και με τους γονείς και να υπάρχει μεταξύ τους ένα κλίμα εμπιστοσύνης. Ο/η βρεφονηπιοκόμος δεν ασκεί απλά ένα επάγγελμα, αλλά επιτελεί ένα λειτούργημα.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Ποια πρέπει να είναι τα συναισθήματα του/της βρεφονηπιοκόμου απέναντι στα παιδιά;
2. Ποια είναι τα θετικά στοιχεία που πρέπει να έχει ο/η βρεφονηπιοκόμος στον χαρακτήρα του/της;
3. Ποια στάση είναι καλό να έχει ο/η βρεφονηπιοκόμος απέναντι στους συναδέλφους και στους συνεργάτες;
4. Τι ρόλο πρέπει να διαδραματίζει απέναντι στους γονείς;
5. Σε ποιους τομείς ανάπτυξης του παιδιού πρέπει να απευθύνονται οι δραστηριότητες του/της βρεφονηπιοκόμου;
6. Γιατί οφείλει ο/η βρεφονηπιοκόμος να τηρεί τη δεοντολογία του επαγγέλματός του/της;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

1. Να γίνει συζήτηση με τους μαθητές μέσα στην τάξη για τους λόγους που τους ώθησαν να ακολουθήσουν το επάγγελμα του/της βρεφονηπιοκόμου.
2. Μετά από δύο επισκέψεις στο βρεφονηπιακό σταθμό που κάνετε την πρακτική σας άσκηση, να συζητήσετε τη συμπεριφορά του/της βρεφονηπιοκόμου απέναντι :

- α) στους γονείς,
- β) στους συναδέλφους,
- γ) στους συνεργάτες.

Στη συνέχεια, μέσα στην τάξη να γίνει συζήτηση με τον καθηγητή πάνω στα εξής ερωτήματα:

- α) -Έδειχνε αρκετή υπομονή ο/η βρεφονηπιοκόμος απέναντι στα παιδιά, όταν αυτά έκαναν φασαρία;
-Τους μίλαγε με γλυκύτητα και πραότητα;
- β) Η συμπεριφορά του/της απέναντι στους συναδέλφους ήταν καλή και φιλική ή επιθετική και υπερβολικά τυπική;
- γ) Απέναντι στους γονείς ήταν:
 - φιλικός/ή
 - αδιάφορος/η
 - επιθετικός/ή